

Aprofundint en la intimitat de Llompart

Jean Serra
Josep M. Llompart en el record
 Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2019.

Josep M. Llompart (Palma, 1925-1993) fou un poeta, assagista, traductor i activista de les lletres en un ampli sentit de la paraula. La seva biografia coincideix plenament amb la seva vocació de literat abocat a la llengua i la literatura, especialment en la poesia i en la promoció de noves generacions d'escriptors, obrint espais, revistes i focus d'irradiació literària variada. Jean Serra és un poeta, nascut a Algèria de pares eivissencs exiliats durant la Guerra Civil espanyola. Quan era petit es va traslladar a Eivissa. Llompart i Serra tenen una relació intensa, ja que el primer va ser una mena de mentor del segon. El llibre que ara ofereix Serra és un breu volum que mostra aquesta relació i que fa endevinar la intimitat de Llompart. El gruix del llibre el formen vint-i-tres cartes que es van intercanviar els dos personatges i que Serra ha preservat. N'hi havia moltes més, però no s'han conservat. Es tracta d'un epistolari esquemàtic, que no té grans ambicions literàries, sinó que vol donar compte de les gestions que els dos personatges tenien entre mans. Va de 1976 a 1993. No cal dir que el tracte és de gran cortesia i admiració mútues. El lector pot apreciar les dificultats que Llompart tenia per fer realitat revistes i altres projectes, en part per mancances econòmiques. Serra, per la seva banda, molt sovint quedava sorprès de l'interès de Llompart a editar la seva obra. La segona part del llibre té un contingut d'un alt interès, ja que es tracta dels comentaris que Serra ha escrit a propòsit de les cartes. Inclou una entrevista a Llompart que li fa Antoni Nadal a la revista «Paraula» en què veiem millor la seva personalitat. En aquest capítol, també s'inclouen alguns articles que Serra va escriure i publicar sobre Llompart. El breu recull és una petita joia que ens aproxima a Josep M. Llompart, membre de l'Institut d'Estudis Catalans i Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.—G.O. de L.B.

L'epistolari entre Josep Pla i Jaume Vicens Vives

Josep Pla – Jaume Vicens Vives
L'hora de les decisions.
Cartes 1950-1960
 Edició de Guillem Molla
 Pròleg de Joaquim Nadal i Ferreras
 Destino, Barcelona, 2019.

Hem de saludar amb interès l'aparició d'aquest epistolari entre dos grans «homenots» de la Catalunya contemporània, l'escriptor Josep Pla i l'historiador Jaume Vicens Vives, que va del 1950 al 1960, precisament la data de mort de Vicens, als cinquanta anys, quan ja havia fet una extensíssima obra d'historiador i de mestre d'historiadors, amb el parèntesi relatiu de la Guerra Civil i de la primera postguerra. L'edició, promoguda per la Càtedra Josep Pla de la Universitat de Girona, ha anat a cura de Guillem Molla, professor a la Universitat de Massachusetts, Amherst (EUA), que ha dut a terme una feina impecable, amb una extensa anotació i un útilíssim índex onomàstic. Joaquim Nadal i Ferreras, professor emèrit de la Universitat de Girona, hi ha posat un pròleg extens, que situa perfectament el context d'aquestes cartes, en conjunt setanta-dues, dotze de les quals són targetes postals i una, un telegrama. Trenta-quatre cartes són de Vicens i vint-i-dues de Pla. Se n'hi afegeixen, però, altres de diferents corresponents, que permeten completar les anteriors: cinc de Josep Quintà, cinc de Florentino Pérez Embid, dues de Josep M. Cruzet, dues de Roser Rahola, una de Lluïsa Sadurní i una de Pere Vicens. Això fa que la correspondència editada s'allargui fins al Nadal de 1966. El contingut de l'epistolari s'enriqueix notablement amb un apèndix en el qual s'afegeixen «Textos adicionales» (documents inèdits de Vicens i articles de Pla i de Vicens dedicats mútuament, escrits de Pla molt importants sobre Tarradellas, etc.). Un segon apèndix, molt més breu, transcriu deu dedicatòries de llibres, la majoria de Vicens a Pla, i un darrer apèndix conté una carta del periodista Narcís-Jordi Aragó a Pla, amb una enquesta sobre Vicens que Pla només va contestar parcialment.—A.C.

Escenaris amb història de les comarques gironines

Pere Bosch i Cuenca. Fotografies de Manel Lladó i Aliu
Espais amb història. 100 escenaris que han marcat el passat de les comarques gironines
 Diputació de Girona, Girona, 2019.

Sovint ens és molt més fàcil respondre a una curiositat històrica d'un altre país que no pas fer el mateix a casa nostra. Així, per exemple, si algú té interès a saber quan es va fer la primera trucada telefònica ho té ben fàcil: només cal anar a la Viquipèdia, consultar l'article sobre les trucades telefòniques i descobrirem que la primera trucada va tenir lloc el 10 de març de 1876. Així, només a uns quants clics de distància, tenim una resposta que, com a mínim per a satisfer la nostra curiositat, és suficient. Però si volem conèixer la data de la primera trucada que es va fer a l'Estat, aleshores ja no és tan ràpid. La mateixa enciclopèdia en línia no ens diu res en aquest respecte, per la qual cosa ens caldrà dedicar-hi alguna estona addicional fins a arribar a trobar una resposta a la pregunta. Doncs bé, aquesta mena de curiositats són les tractades en aquest llibre: identificar un total de cent espais de les comarques de la província de Girona associats a un esdeveniment històric concret. Per a cada lloc, trobarem una petita explicació del que hi va succeir i la seva relació amb les comarques gironines i un petit apartat per saber com hi podem arribar. L'àmbit cronològic és prou ampli: des de l'assassinat del comte de Barcelona l'any 1082 fins a la Diada de 1977. Durant aquests gairebé mil anys han succeït una infinitat d'històries, algunes de grans i moltes més de petites. Moltes d'aquestes històries passaren en un escenari concret que, gràcies a la feina dels autors, podem trobar per tal de poder rememorar-les exactament allà on van succeir. Per cert, la primera trucada telefònica de l'Estat es va fer el desembre de 1877 i comunicà les ciutats de Barcelona i Girona des de les seves respectives estacions de ferrocarril.—X.C.

Per als amants del formatge

Ramon Roset i Morera
Formatgeries artesanes de Catalunya
 Cossetània, Valls, 2019.

El formatge, per a molts de nosaltres, és una de les majors delícies gastronòmiques, especialment quan en tastem de produïts artesanalment. El nostre país, si bé potser no té la tradició d'altres llocs del món, darrerament ha experimentat un gran *boom* en l'oferta. El que fins no fa pas gaire era una activitat més o menys senzilla —comprar formatge per a l'entrepà— ha esdevingut un viacrucis! Els formatges han esdevingut *delicatessen* amb botigues especialitzades i una oferta que, per als qui som neòfits, segurament ens atabala. Ara els formatges són de tota mena, de tot color, de tota olor i de tota mida (i, també, de tot preu!). I si ens limitem només als formatges catalans, el nombre de variants és directament proporcional al d'obraders que els darrers anys han anat sorgint arreu. Aquesta guia ens presenta nou rutes que recorren tot el país per tal de conèixer els formatges que es fan en noranta-tres formatgeries artesanes. De cada un dels obraders hi ha les dades bàsiques: responsable, adreça, any de fundació, procedència de les matèries primeres, indicació de si ofereix productes ecològics, menes de formatge que produeix i, finalment, com podem contactar-hi per telèfon i Internet, així com si permeten visitar les instal·lacions. Tot seguit, el catàleg de productes de cada obrador i una tria personal que fa l'autor del llibre, indicant-nos quina és la millor manera de consumir-lo i el vi que millor l'acompanya. Personalment, només he visitat una de les formatgeries incloses en la selecció, la Formatgeria del Miracle, i coincideixo plenament amb la selecció de producte que ha fet l'autor..., cosa que m'anima a mirar els altres suggeriments.—X.C.